



PIN
Cat

Plataforma d'infància
de Catalunya

MEMÒRIA DEL PROJECTE

Impuls de la participació de la
infància i la joventut en la
governança de les entitats socials

Coordinació tècnica:

José Antonio Ruiz
Susagna Escardíbul
Xènia Carné
Anna Albareda

Fotografies:

Fundesplai
Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

■ ÍNDEX

▶ 1. Introducció conceptual.....	4
1.1. QUÈ ENTENEM PER PARTICIPACIÓ?	4
1.2. QUÈ ENTENEM PER PARTICIPACIÓ DE LA INFÀNCIA I LA JOVENTUT?	5
1.3. QUÈ ENTENEM PER GOVERNANÇA D'UNA ENTITAT?	6
1.4. FORMES DE PARTICIPACIÓ EN LA GOVERNANÇA D'UNA ENTITAT.....	6
▶ 2. Objectius del projecte.....	7
2.1. OBJECTIU GENERAL.....	7
2.2. OBJECTIUS ESPECÍFICS.....	7
▶ 3. Full de ruta del procés.....	7
3.1. CONFIGURACIÓ DEL GRUP PROMOTOR	7
3.2. JORNADA FORMATIVA I DE REFLEXIÓ.....	9
3.3. RECOLLIDA D'INFORMACIÓ PRÈVIA: QÜESTIONARI	9
3.4. PRIMERA TROBADA D'INFANTS I JOVES.....	11
3.5. SEGONA TROBADA D'INFANTS I JOVES	21
▶ 4. Deu recomanacions de la pincat per potenciar la participació dels infants i joves en la governança de les entitats socials.....	27

■ 1. Introducció conceptual

L'any 2013 es va signar el Pacte per a la Infància de Catalunya. Des de la PINCAT es va assumir el compromís de promoure la participació activa dels infants i joves a la governança de les entitats socials d'infància. Aquest document és el recull del procés participatiu que es va endegar a les entitats i serveis que van decidir adherir-se, i presenta els diferents projectes que es van impulsar amb l'ajut dels infants i joves implicats.

DES DE LA PINCAT ES VA ASSUMIR EL COMPROMÍS DE PROMOURE LA PARTICIPACIÓ ACTIVA DELS INFANTS I JOVES A LA GOVERNANÇA DE LES ENTITATS SOCIALS D'INFÀNCIA.

El document ¹ aporta deu idees força a tenir presents per qualsevol entitat o servei que vulgui generar processos de participació amb infants i joves en relació a la governança, i vol ser un recull de bones pràctiques que facilitin accions encaminades a potenciar que la infància no només participi de les activitats que des de les diferents

entitats s'ofereixen sinó que, a més a més, en formin part de les mateixes.

1.1. QUÈ ENTENEM PER PARTICIPACIÓ?

Entenem per participació el dret que té la ciutadania per implicar-se en l'elaboració, seguiment i avaluació de les polítiques públiques, així com de poder construir i fer aportacions pel canvi i la millora de la comunitat.

Els ciutadans i les ciutadanes poden treballar de manera individual o col·lectiva a través de les entitats, context en el qual han de poder expressar-se, opinar i suggerir idees, canvis de millora, etcètera. En definitiva, ajudar a la transformació social.

Els infants són considerats per l'actual Llei 14/2010, del 27 de maig, dels Drets i les Oportunitats de la Infància i l'Adolescència de Catalunya² i per la Convenció dels Drets de l'Infant de l'Assemblea General de les Nacions Unides

¹ Aquesta és una versió breu del document extens que es pot consultar a l'enllaç: http://www.tercersector.cat/sites/tercersector.cat/files/memoria_participacio_infancia_i.pdf

² Font: Llei 14/2010, del 27 de maig, dels Drets i les Oportunitats de la Infància i l'Adolescència de Catalunya (Parlament de Catalunya, 2017).
Recuperat a: <http://www.parlament.cat/document/nom/TL115.pdf>

ENTENEM LA PARTICIPACIÓ DE LA INFÀNCIA I LA JOVENTUT COM UNA EXPERIÈNCIA PERSONAL I COL·LECTIVA QUE PERMET IMPLICAR-SE EN PROJECTES SOCIALS, QUE AFAVOREIXEN EL DESENVOLUPAMENT SOCIOEDUCATIU, LA CONSTRUCCIÓ DE VALORS I L'EXERCICI DE LA CIUTADANIA ACTIVA

del 20 de novembre del 1989³, com a subjectes de ple dret i, per tant, com a ciutadans/es del present.

Destaquen els articles següents de la Convenció dels Drets de l'Infant, en relació al dret a la participació dels infants:

- **Article 12:** "Els Estats part garantiran a l'infant que estigui en condicions de formar-se un judici propi, el dret d'expressar lliurement la seva opinió en tots els afers que afectin a l'infant, tenint en compte degudament les opinions de l'infant, en funció de l'edat i maduresa de l'infant."
- **Article 13:** "L'infant tindrà dret a la llibertat d'expressió; aquest dret inclourà la llibertat de cercar, rebre i difondre informacions i idees de tot tipus, sense consideració de fronteres, ja sigui oralment, per escrit o impreses, en forma artística o per qualsevol altre mitjà escollit per l'infant."
- **Article 14:** "Els Estats part respectaran el dret de l'infant a la llibertat de pensament, de consciència i de religió."
- **Article 15:** "Els Estats part reconeixen els drets de l'infant a la llibertat d'associació i a la llibertat de celebrar reunions pacífiques."

1.2. QUÈ ENTENEM PER PARTICIPACIÓ DE LA INFÀNCIA I LA JOVENTUT?

Entenem la "participació de la infància i la joventut" ⁴ com "una experiència personal i col·lectiva que permet implicar-se en projectes socials, que afavoreixen el desenvolupament socioeducatiu, la construcció de valors i l'exercici de la ciutadania activa, mitjançant la deliberació i acció compromesa en aquells temes que els preocupen i senten com a propis"⁵ (Novella i Trilla, 2014).

Fomentar la participació dels nens i les nenes implica escoltar-los i compartir amb ells com analitzen el món en el que viuen, i com proposen

³ Font: Convenció dels Drets de l'Infant de l'Assemblea General de les Nacions Unides. Resolució 44/25 de novembre de 1989 (UNICEF, 2013). Recuperat a: https://old.unicef.es/sites/www.unicef.es/files/recursos/CDN_CAT_2013_CDN.PDF

⁴ A partir d'aquesta pàgina, "Participació"

⁵ Font: Novella, A. M; Trilla, J.: Participació Infantil i Construcció de la Ciutadania. Ed.Grao: Barcelona, 2014

millorar-lo: "Cualquier niño o niña de cualquier lugar debería tener la oportunidad de poder ser escuchado porque, como bien dicen ellos, no son parte del problema, son parte de la solución" (UNICEF, 2015).

1.3. QUÈ ENTENEM PER GOVERNANÇA D'UNA ENTITAT?

La governança és l'estructura de relacions que s'estableixen entre diferents actors per a la presa de decisions en els afers col·lectius d'una entitat. Inclou el sistema de regles formals i informals que regeixen les relacions entre els actors, així com la definició d'aquests actors. La governança també descriu un esquema de funcionament, i és el marc on s'ha de definir des de la missió, fins al pla estratègic de l'entitat, sense oblidar l'àmbit econòmic que fa possible des de l'activitat de l'entitat, fins la seva pròpia existència.

La governança es pot donar en diferents nivells i estructures. Ha d'haver-hi espai suficient per representar a tots els actors que tenen a veure amb una entitat. Per tant, els infants, en tant que actors, haurien de poder tenir el seu paper en el model de governança.

1.4. FORMES DE PARTICIPACIÓ EN LA GOVERNANÇA D'UNA ENTITAT

Emprant com a referència els models de participació que es descriuen al llibre "Participació infantil i construcció de la ciutadania" (Novella i Trilla, 2014), existeixen quatre formes de participació:

TAULA 1: FORMES DE PARTICIPACIÓ:

Participació simple	Quan els infants fan les activitats que els proposen: són subjectes passius i segueixen les indicacions
Participació consultiva	Infants i joves intervenen opinant sobre aspectes que estan definits i són del seu interès. La opinió dels infants no té perquè ser vinculant
Participació projectiva	Els infants no només opinen, sinó que executen propostes, projectes i són encara més actius que al nivell anterior
Metaparticipació	Els infants exigeixen espais de participació. Els infants adopten una actitud reflexiva sobre la seva pròpia participació. A nivell de governança podria ser que els infants discutissin sobre la participació d'ells a la pròpia entitat

Aquestes quatre formes de participació es poden entrecreuar, suposant un aprenentatge gradual pels infants i joves.

■ 2. Objectius del projecte

2.1. OBJECTIU GENERAL:

Aconseguir que els infants participin en la governança de les entitats, tenint en compte que poden haver diferents nivells a desenvolupar.

2.2. OBJECTIUS ESPECÍFICS:

- a) Analitzar i ajudar a fer la reflexió sobre quines formes de participació de les descrites tenim en la governança de les nostres entitats
- b) Establir els requisits mínims per fer possible la participació dels infants en la governança de l'entitat, tenint en compte les realitats (heterogeneïtat) de cadascuna d'elles
- c) Prendre el compromís a cada entitat d'avançar en la implicació dels infants en la governança de les entitats
- d) Compartir i posar en comú les bones pràctiques actuals i les que se'n derivin del treball que es faci a partir d'aquest grup de treball

■ 3. Full de ruta del procés

3.1. CONFIGURACIÓ DEL GRUP PROMOTOR

Per dur a terme el projecte per potenciar la participació dels infants i joves en la governança de les entitats socials es va crear un grup promotor configurat a partir de membres de les diferents entitats que conformen la Plataforma d'Infància de Catalunya (PINCAT).

Aquest grup ha estat coordinat per Fundesplai, sempre respectant el caràcter participatiu del Grup Promotor. A nivell organitzatiu, es va acordar que les reunions tindrien lloc un cop al mes amb la voluntat de fer seguiment de les diferents accions consensuades.

ES VA CREAR UN GRUP PROMOTOR CONFIGURAT A PARTIR DE MEMBRES DE LES DIFERENTS ENTITATS QUE CONFORMEN LA PLATAFORMA D'INFÀNCIA DE CATALUNYA (PINCAT).

► FUNCIONS DEL GRUP PROMOTOR:

- Fer seguiment i acompanyar a les diferents entitats implicades en el projecte, amb l'objectiu que puguin desenvolupar les accions acordades de forma satisfactòria
- Col·laborar i donar suport en l'organització de les dues trobades amb infants i joves
- Recollir i sistematitzar la informació del procés i treball dut a terme

TAULA 2: COMPOSICIÓ DEL GRUP PROMOTOR:

Entitat	Representants	
EDUVIC	Pigem, Àlex	Ruiz, Carolina
Fundació Champagnat	Garcia, Raúl	
Fundació Main	Rodríguez, Ricard	
Fundació Resilis	Rieradevall, Jordi	De la Hoz, Adrià
FUNDESPLAI	Ruiz, José Antonio	Escardíbul, Susagna
INTRESS	Salomó, Eva	Gòmez, Lluís
MEG	Maristany, Clara	Ruiz, Pol
FEDAIA*	Vilella, Marta	
Fundació Pere Tarrés**	López, Carles	
Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya	Albareda, Anna	Carné, Xènia

*FEDAIA acaba delegant la representació al grup a les seves entitats de primer nivell

** La Fundació Pere Tarrés és present al llarg d'una part del procés

3.2. JORNADA FORMATIVA I DE REFLEXIÓ

Per poder debatre sobre la participació i per poder començar a construir una idea de com es podien encaminar les accions a seguir, des del Grup Promotor es va comptar amb l'ajut de la Universitat de Barcelona, en concret, de la professora Anna Maria Novella, experta en processos de participació infantil.

El grup va poder participar d'una sessió formativa que va servir per recordar els fonaments de la participació activa dels infants i per extreure idees a tenir en compte durant el desenvolupament del projecte:

- Els infants havien de començar a participar conjuntament de la creació del projecte, per tant, els havíem de poder incorporar el més aviat possible
- El grup promotor havia de donar la possibilitat als infants i joves implicats en formar part d'aquest grup
- Al treballar entorn a l'àmbit de la governança calia poder ser creatius i innovadors en les propostes

A partir d'aquesta jornada de reflexió es va començar a construir un procés de participació que ens portaria a l'elaboració d'un qüestionari per conèixer la realitat de les entitats socials de la PINCAT en aquest àmbit.

3.3. RECOLLIDA D'INFORMACIÓ PRÈVIA: QÜESTIONARI

Per tal de desenvolupar el projecte es va realitzar un qüestionari entre les entitats que es volien implicar en aquest. A continuació us presentem el resultat del qüestionari.

DES DEL GRUP PROMOTOR ES VA COMPTAR AMB L'AJUT DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

Entitats que van respondre al qüestionari

- AFANOC
- Associació Educativa Itaca
- Centre Esplai Quirro Blau
- Casal dels infants
- Centre d'Esplai El Nus
- Centre d'Esplai Giravolt
- Centre Esplai El Raconet
- Club d'Esplai Bellvitge
- Club d'Esplai El Tricicle
- Club d'Esplai Pubilla Cases- Can Vidalet
- Club Infantil Juvenil San Feliu - Sant Ildefons
- Creu Roja Joventut
- ECOM
- EDUVIC
- Esplai Eixida
- Esplai Espúrnes
- Esplai FontSanta-Fatjó
- Centre Esplai La Florida
- FEDAIA
- Fundació Champagnat
- Fundació Idea
- Fundació MAIN
- Fundació Pere Tarrés
- Fundació Resilis
- Fundesplai
- IINTRESS Tarragona: CRAE Voramar
- INTRESS Barcelona: Centre d'Acolliment i Urgència Josep Pallach
- INTRESS Barcelona: Espai Maternoinfantil l'Eixample
- Llars Infants Casa de Sant Josep

PRINCIPALS RESULTATS DEL QÜESTIONARI

- Es constata que per a totes les entitats, tant de primer com de segon nivell, el valor de la participació de la infància i la joventut esdevé un principi educatiu i d'identitat, i impulsen diferents iniciatives per fomentar el protagonisme actiu dels nois i les noies

PER A TOTES LES ENTITATS, TANT DE PRIMER COM DE SEGON NIVELL, EL VALOR DE LA PARTICIPACIÓ DE LA INFÀNCIA I LA JOVENTUT ESDEVÉ UN PRINCIPI EDUCATIU I D'IDENTITAT

- Pel que fa als nivells de participació, el consultiu i el projectiu és on més es senten identificades les entitats, tot i que també hi ha un nombre important de respostes en el nivell més simple. Per la tipologia d'experiències que es descriuen, aquests nivells es relacionen directament amb el paper de l'infant en les activitats del centre i no amb experiències més vinculades a la seva participació en la presa de decisions
- Les entitats articulen la participació dels infants a través de diferents mecanismes com ara assemblees o consells. Tanmateix, no s'obté prou informació com per saber si aquests espais es coordinen amb òrgans de decisió de l'entitat i si les decisions que es prenen són vinculants per a les juntes directives de les entitats

3.4. PRIMERA TROBADA D'INFANTS I JOVES

Va tenir lloc el 28 de novembre de 2015 al Palau Macaya (Barcelona). Hi varen participar 50 infants i joves, i 35 adults.

TAULA 3: ENTITATS I SERVEIS PARTICIPANTS::

Entitat/ servei	Entitat de segon nivell
AEiG Roger de Flor	Minyons Escoltes i Guies de Catalunya
AEiG Sant Adrià	Minyons Escoltes i Guies de Catalunya
Esplai Mowgli	Fundesplai
Esplai Espurnes	Fundesplai
Esplai Pubilla Cases- Can Vidalet	Fundesplai
-----	Ordre Hospitalari de Sant Joan de Deu
Fundació Main	FEDAIA
CRAE Elima	Intress
CRAE Petit Príncep	Intress
Residència maternal Antaviana	EDUVIC
Centre d'acolliment Talaia	EDUVIC
CRAE Kairòs	EDUVIC
Servei de Promoció de l'Autonomia i l'Emancipació (Fundació Resilis)	FEDAIA
Centre Obert Compartir (Fundació Champagnat)	FEDAIA
Associació Educativa Itaca	Fundació Pere Tarrés

► DESCRIPCIÓ DE LA PRIMERA TROBADA:

a) Objectius:

- Desenvolupar una trobada on els principals protagonistes fossin els infants, representants de les diferents entitats adherides al projecte
- Presentar experiències desenvolupades o en procés a les diferents entitats, que tinguessin a veure amb la participació dels infants en la governança de l'entitat
- Assumir per part de cada entitat adherida un compromís per avançar en la participació dels infants en la governança de l'organització

b) Desenvolupament de la trobada:

La trobada es va compondre de tres parts. La primera part va ser plenària i es va presentar la Plataforma d'Infància de Catalunya, tot explicant també el pla de treball previst per tot aquell matí.

En aquesta primera part la Professora Anna Maria Novella va fer una introducció entorn el que ha de ser la participació dels infants en la governança de les entitats socials.

IMATGE 1:



Font: Imatge extreta de la Primera Trobada. PINCAT, 2015

Seguidament, les entitats participants es van distribuir en tres grups de treball. El *grup 1* conformat pels infants més petits, de 8 a 11 anys, van participar d'una dinàmica de *rol playing*: Els monitors van traslladar als infants a una illa imaginària, amb pirates i normes, i van poder debatre a partir de les ordres que els pirates anaven donant, sobre els factors limitadors i afavoridors de la participació.

Els *grups 2 i 3* van exposar accions que ja desenvolupen en relació a la participació activa en l'entitat, i després van treballar els factors que limiten i afavoreixen la participació infantil en la governança de les entitats.

Grup 1: Conclusions generals

Tots els nens i nenes van participar molt activament de la dinàmica, amb molt bona predisposició i aportant comentaris de gran valor. Triar una manera diferent de fer aquest espai de debat va ser una bona opció ja que estava adaptada a l'edat dels nens i nenes i, alhora, va permetre poder parlar de situacions de participació i de presa de decisió des d'una òptica més propera a ells.

IMATGE 2:



Imatge extreta de la Primera Trobada d'Infants, PINCAT 2015

Grup 2 i 3: Resum de les experiències presentades

a) CRAE Elima - INTRESS

Noies del centre participen de l'organització i desenvolupament de les activitats d'estiu: Camino de Santiago (noies amb més autonomia) o viatge a Menorca (noies amb menys recorregut a l'entitat).

Prèviament als viatges, és en assemblea on es decideixen responsables de tasques, s'organitzen els desplaçaments, la ruta, etc.

b) Fundació Main

Prova pilot a través d'assemblees per endegar un nou repte en el marc de les Unitats d'Escolarització Compartida de l'entitat, per tal que infants puguin participar més en dos àmbits:

- Endegar nous projectes
- Que els professionals puguin tenir més formació (infants puguin també decidir en què)

c) Sant Joan de Déu – "Kids Barcelona"

Consell d'infants de voluntaris i pacients, per a la participació infantil en temes com poden ser la innovació, la biomedicina, la recerca, els assajos clínics, etc.

Són 17 infants els que formen aquest Consell, participant d'un projecte internacional (sent únic hospital a l'Estat espanyol).

d) CRAE Petit Príncep - Intress

Es vol endegar una assemblea quinzenal perquè els infants puguin participar en aspectes relatius a la gestió.

Pel que fa a la metodologia, a l'assemblea es decideixen coses de dinàmica diària, i és el referent qui puja les propostes a l'equip educatiu. Aquest decideix sol, sense debatre amb infants.

e) Esplai Pubilla Cases – Can Vidalet

Eleccions de representants cada 2 anys, en assemblea general. Els infants es volen implicar, participar de la Junta Directiva, perquè volen que es puguin reconèixer les seves opinions i interessos. Volen escollir a 2 infants de entre 14 i 15 anys, i 3 de entre 16 i 18 anys.

IMATGE 3:

Imatge extreta de la Primera Trobada, PINCAT 2015

f) AEIG Roger de Flor:

Impulsar un Consell d'Infants al Cau; fer participar a tot l'agrupament de les decisions que es prenen a partir de la creació d'un consell d'infants.

Cal afegir que els infants de l'AEiG Roger de Flor (Tiana, Maresme) van dur a terme una projecte que consistia en identificar diversos espais del poble que els agradaria canviar i, posteriorment, van elaborar una proposta per canviar aquests espais que va ser presentada a l'alcalde del poble.

g) EDUVIC:

El Consell de Joves d'EDUVIC està format per representants de les assemblees dels diferents serveis residencials de l'entitat (CRAE, Centre Acolliment i Residència Maternal). Semestralment es troben amb la Direcció General de l'entitat per tal d'abordar i fer propostes en relació a aquells aspectes que els afecten en el seu dia a dia de la vida en els centres.

Entre el Consell de Joves i el Consell Directiu es comprometen a crear un document per millorar la relació que hi ha entre els joves i els educadors.

h) Fundació Resilis:

Actualment existeix una assemblea de joves en un dels seus serveis. El president és elegit a través d'unes eleccions on els diferents candidats presenten programes polítics que recullen propostes per millorar l'entitat. El

compromís de la Fundació Resilis consisteix en portar aquesta metodologia a altres serveis de l'entitat.

i) Centre Obert Compartir:

L'equip directiu de l'entitat i el grup de joves han pres el compromís de millorar la vida de la gent del barri a través d'accions acordades conjuntament. El projecte rep el nom de "Igotic". És una decisió molt recent i estan intentant definir i dissenyar quina serà la millor metodologia de treball per apropar-se a la gent del barri.

j) Esplai Espurnes:

El compromís del projecte "Patis Vius" és modificar els patis de l'esplai a través d'un procés participatiu on hi intervindran els infants, les famílies i l'Ajuntament, entre d'altres.

Associació Educativa Itaca:

L'objectiu de l'entitat és formular dinàmiques per garantir la participació en l'elaboració del pla estratègic institucional de l'entitat, incidir en els diferents àmbits estratègics de l'entitat en els propers quatre anys, i garantir la veu dels infants, joves i famílies en el Pla Estratègic de l'entitat.

IMATGE 4:

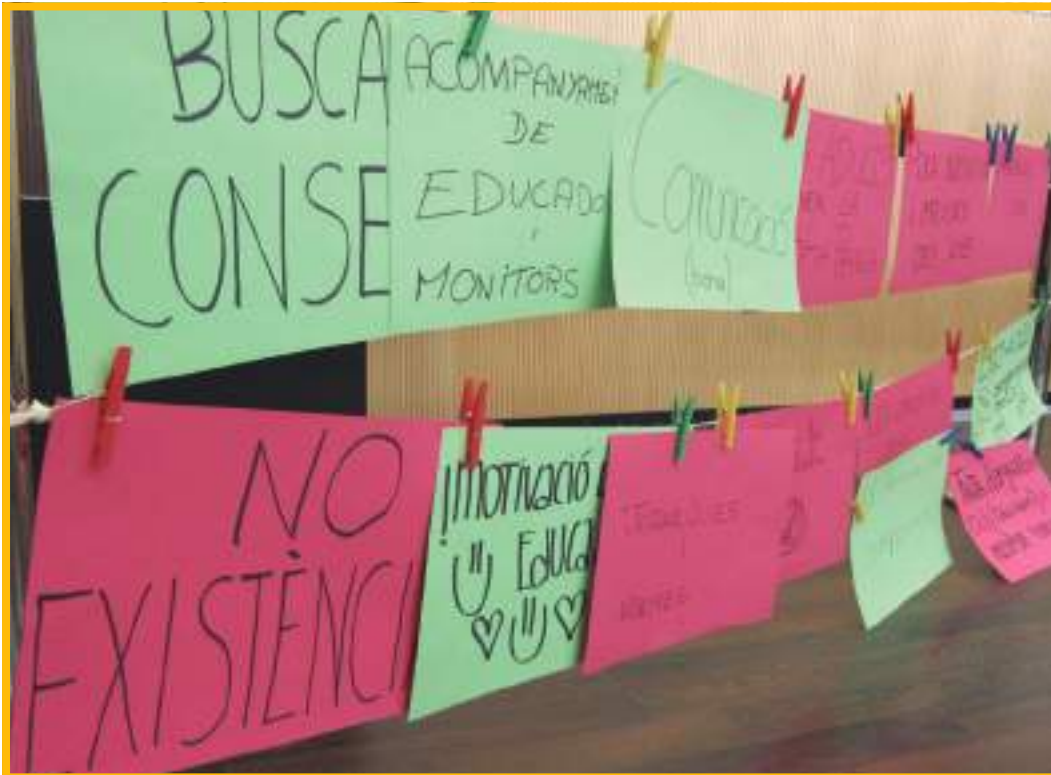


Imatge extreta de la Primera Trobada, PINCAT 2015

**POSAR EN COMÚ ELS FACTORS
LIMITADORS I FACILITADORS DE
LA PARTICIPACIÓ QUE HAVIEN
SORTIT DEL DEBAT**

La darrera part de la trobada va tornar a ser una sessió plenària a l'auditori amb la finalitat de compartir els compromisos adquirits per impulsar la participació dels infants en la governança de les seves entitats, i de posar en comú els factors limitadors i facilitadors de la participació que havien sortit del debat amb els tres grups de treball.

IMATGE 5:



Imatge extreta de la Primera Trobada, PINCAT 2015

IMATGE 6:



Imatge extreta de la Primera Trobada, PINCAT 2015

Els factors facilitadors i limitadors de la participació infantil i juvenil en la governança de les entitats socials

Elements que SÍ afavoreixen la participació infantil en la governança de les entitats:

"Estar representats". Cal que les entitats tinguin espais de representació d'infants i joves, on es reculli la seva veu i es construeixi conjuntament amb els educadors/es

"Espais de diàleg (assemblea, reunions amb els educadors,...)". Aquests són alguns exemples d'espais on els infants i joves poden estar representats. Espais afavoridors de processos participatius.

"Iniciativa i implicació dels joves". Aquest és un factor imprescindible perquè es doni la participació. Ells, infants i joves, han de voler participar.

"Motivació dels educadors". Els educadors igual que els infants i joves han de creure que la participació d'aquests pot ser possible. És necessari ampliar la mirada a l'hora de fer les coses i tenir altres complicitats per a poder tu a terme un procés de participació.

"Bona comunicació". Han d'haver-hi les vies de comunicació necessàries que facin possible processos de participació.

"Buscar el consens". En els processos participatius on els infants i joves hi intervenen, és necessari aconseguir el major consens possible en les decisions que es prenen per tal que la motivació, element fonamental en la participació, no decreixi.

"Acompanyament d'educadors i monitors". Els educadors i monitors han de creure que la participació és possible, i han de poder acompanyar als infants i joves, perquè aquests puguin construir, decidir, etc.

"Acompanyament d'especialistes". Els infants i joves moltes vegades tenen iniciativa per tirar endavant una idea, però també els manca comptar amb el recolzament de l'assessorament adequat.

"Responsabilitat compartida". Cal poder treballar amb els infants i joves en la responsabilització que comporten les tasques que anem decidint en els processos de participació.

"Que ens escoltin amb atenció". Hi ha una habilitat primordial a l'hora d'endegar un procés de participació, i és l'escolta activa per part de l'adult d'allò que ens diuen i ens comuniquen els infants i joves: les seves idees, propostes, etc. L'educador/a té en aquesta habilitat una eina fonamental si vol engrescar als infants a partir dels interessos i capacitats d'aquests.

Elements que NO afavoreixen la participació infantil en la governança de les entitats:

"Poca iniciativa i implicació dels joves". Si l'infant i/o el jove no volen implicar-se en un procés de participació, difícilment el podem proposar.

"No m'agrada que els adults no ens expliquin perquè estan enfadats i, quan ho estan, ho paguin amb nosaltres sense motiu". Els adults han de poder explicar en tot moment perquè decideixen aquells aspectes que afecten als infants i joves perquè aquests puguin entendre les decisions preses.

"Que els pares no estiguin amb el mòbil quan estan amb nosaltres". Cal atendre als infants i joves de forma activa perquè pensem que el que tenen a dir o a construir és tan important com el que podem fer des de la visió adulta.

"Que els grans no manin". L'autoritat mal entesa pot ser un element que coarti la participació. És necessari que hi hagin normes i regles en la participació, tot i així, hem de treballar per consensuar-les. És cert que l'expertesa adulta ha de servir per reconduir situacions, però, sempre hauríem de poder explicar el perquè de les decisions que prenem perquè aquestes siguin enteses pels infants i joves.

"A vegades no escolten la nostre opinió". Ser escoltats vol dir, entre d'altres coses, ser reconegut com a persona i això és una cosa que necessita qualsevol ésser humà; sentir-se reconegut. Per tant, és un element més per potenciar l'escolta activa si no volem limitar processos participatius.

"Diferències d'edat". Caldrà pensar bé el que volem aconseguir i detectar a quines edats dirigim la proposta. La diferència d'edat mal treballada pot esdevenir un element que distorsioni la participació

"No concretar idees". Els infants i joves no estan acostumats a participar de forma activa en segons quins àmbits, per tant, els educadors/es hauran d'ajudar durant el procés a concretar idees, etc.

"Falta d'organització dels educadors i recursos humans". Moltes vegades pensem que si els infants i joves fan una acció no cal preparar-se perquè ells ja fan però, tot el contrari, els processos participatius amb infants i joves requereixen d'una major preparació per part dels adults, els quals no poden oblidar el seu paper de facilitadors i acompanyants.

"Jerarquies i normes". Aquestes són necessàries i imprescindibles, però mai seran bones si són tan rígides que limitin els processos participatius.

"No entendre que ens podem equivocar i criticar-nos si ens equivoquem". No ens hem de capficar amb l'error, tot al contrari, aquest ha de servir com una oportunitat de creixement, de trobar noves solucions, etc.

c) Valoració de la primera trobada

IMATGE 7:



Imatge extreta de la Primera Trobada, PINCAT 2017

Punts forts:

- L'alt grau d'implicació i participació dels infants i adolescents
- Fer que fossin ells els protagonistes del seminari
- L'organització (treball previ realitzat)
- Barrejar edats en els grups de treball
- Fer l'última part de reflexió i tancament conjuntament
- L'espai i el lloc (sales espaioses i acollidores)
- Va haver tot el material necessari

Aspectes a millorar:

- Va faltar treballar abans del seminari amb els monitors per explicar bé les dinàmiques
- Es van pensar masses dinàmiques a fer i no ens va donar temps de poder treballar-les bé
- -Va faltar més presència de la franja d'edat infantil. Més infants de CRAES

3.5. SEGONA TROBADA D'INFANTS I JOVES

Va tenir lloc el 21 de maig de 2016 al cau AEiG Roger de Flor (Tiana). Hi varen participar 45 infants i joves, i 20 adults.

Entitats participants



A) OBJECTIUS:

- Promoure un segon espai de reflexió en relació a la participació de la infància i la joventut, per tal d'exposar com s'estaven desenvolupant els diferents projectes (compromisos adquirits a la primera trobada), i compartir amb la resta d'infants i joves els dubtes, així com resoldre els mateixos amb les aportacions de tots els participants
- Aconseguir que aquesta segona trobada fos menys dirigida pels adults i que els infants i joves representats de les entitats adherides al projecte, prenguessin més protagonisme en les diferents parts de la trobada

**EXPOSAR COM S'ESTAVEN
DESENVOLUPANT ELS
DIFERENTS PROJECTES I
COMPARTIR AMB LA RESTA
D'INFANTS I JOVES ELS DUBTES**

B) DESENVOLUPAMENT DE LA TROBADA:

Des del grup promotor es va donar la benvinguda als infants i joves i es va explicar breument el que faríem al llarg del matí. Tot seguit, els joves del AEIG Roger de Flor (entitat amfitriona) van donar la benvinguda als participants i van desenvolupar una activitat de coneixença.

IMATGE 8:

Imatge extreta de la Segona Trobada, PINCAT 2016

Seguidament, els infants de l'Esplai Espurnes van preparar una dinàmica per recordar la importància de la participació. La idea d'aquesta activitat era recordar als presents la importància que té que els infants participin.

IMATGE 9:

Imatge extreta de la Segona Trobada, PINCAT 2016

Un cop finalitzada aquesta primera part, les diferents entitats assistents van exposar sis experiències en relació a la participació. Aquestes propostes s'havien acordat a la primera trobada feta al novembre.

Els diferents participants es van distribuir de forma proporcional a les diferents sales per escoltar les explicacions dels companys/es. Seguint una dinàmica de speed speech, cada 15 minuts es tornava a repetir l'explicació del projecte i els oients anaven canviant de sala amb la finalitat de poder escoltar les tres exposicions.

► EXPERIÈNCIES PRESENTADES:

Associació Gabella. CONSELL DE PARTICIPACIÓ "IGÒTIC".

El iGòtic està format per dos representants dels diferents grups d'edat, un representant de l'equip directiu i un representant de l'equip educatiu. Està previst que també hi hagi representants de les famílies. La seva funció és la de manifestar les opinions existents i decidir sobre la governança de l'entitat en els seus diferents àmbits.

AEiG Roger de Flor. CONSELL DE PARTICIPACIÓ "PATATA".

El "Consell Patata" és un consell d'infants on les diferents branques escullen un representant per a després poder traslladar les idees al Consell de Caps per a que aquest les valori.

Esplai Pubilla Cases- Can Vidalet. PROJECTE "ENS-A-JUNTA-REM".

La finalitat del projecte és poder participar activament a la junta de l'esplai. Infants i joves participen de les diferents comissions en què s'organitza la junta, col·laborant activament en l'organització de festes i altres activitats del centre. A més a més, estan treballant perquè la veu de tots els infants, des dels més petits als més grans, pugui ser recollida i escoltada en aquest òrgan de decisió.

AEiG Sant Adrià. DISSENY I EXECUCIÓ DE LA FESTA /SOPAR DE FINAL DE CURS.

El projecte presentat consistia en una gran festa/sopar de final de curs en què les famílies i totes les unitats del cau participarien d'una manera o d'una altra. Tot fet i decidit per la unitat, els adults únicament van jugar un paper de dinamitzadors i acompanyants.

INTRESS. CRAE. CREACIÓ DEL CONSELL D'INFANTS.

Els representants de tres de centres residencials de INTRESS presentaven el procés de formació del Consell d'Infants de l'entitat.

Esplai Espurnes. PROJECTE "PATIS VIUS".

A l'Esplai Espurnes disposa de quatre patis al local. Des del grup de joves estan liderant un procés participatiu amb infants, famílies i equip educatiu per dissenyar-los i a futur, construir-los conjuntament. A l'hora, tenen un objectiu molt ambiciós i és que almenys un cop al mes aquests espais puguin obrir-se a tot el veïnat.

C) VALORACIÓ I TANCAMENT DE LA TROBADA

ELS INFANTS I JOVES HAVIEN D'OMPLIR ELS SÍMBOLS D'UN INTERROGANT I UNA FLETXA, RESPECTIVAMENT, AMB IDEES I REFLEXIONS

Els infants i joves havien d'omplir els símbols d'un interrogant i una fletxa, respectivament, amb idees i reflexions. A l'interrogant els participants podien escriure lliurement aquells elements que encara faltaven per incorporar al projecte que estaven desenvolupant. Per altra banda, la fletxa seria per omplir-la

amb tot allò que els joves i infants s'emportaven d'aquesta segona trobada.

IMATGE 10:



Imatge extreta de la Segona Trobada, PINCAT 2017

▶ ALGUNES DE LES IDEES QUE VAN SORGIR VAN SER LES SEGÜENTS:

INTERROGANT:

"Posar-nos en contacte amb gent que ens pugui ajudar en el nostre projecte. Deixar més temps per relacionar-se en petits grups"

"En un futur aquestes entitats podrien dur a terme projectes relacionats?"

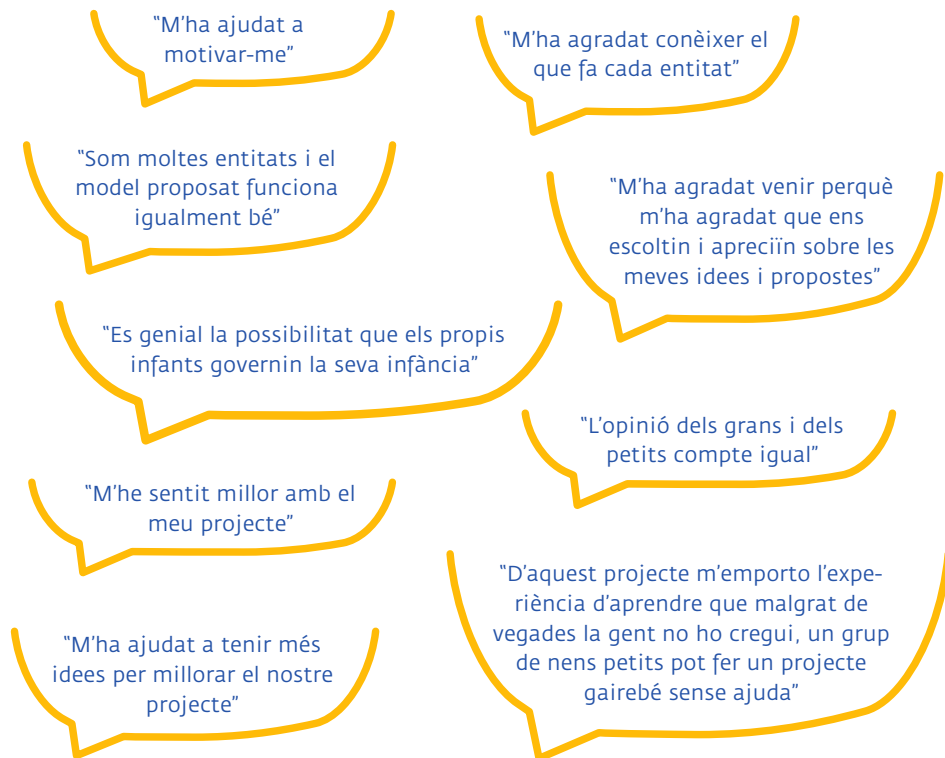
"M'agradaria que tothom prengués consciència que l'edat no és cap límit i m'agradaria encoratjar a la gent a confiar en els nens més petits. Deixeu-vos sorprendre"

"Activitats més per a joves, conèixer més a la gent, com demanar opinió als més petits?"

"Des del nostre punt de vista estaria bé canviar el lloc, però això seria el menys important. En general m'ha agradat, però coses com petites parts en l'organització s'haurien de millorar. Millor que la primera"

"Hi ha hagut moltes idees, però encara tinc alguns dubtes que no he pogut assolir"

FLETXA:



Abans de marxar es va convidar a tots/es els participants a posar les mans a un mural que s'havia penjat a una de les parets del parc amb l'acrònim "PINCAT". Calia omplir de color el cartell amb la finalitat de recordar que totes les entitats participants formen la Plataforma d'Infància de Catalunya.

IMATGE 11:



Imatge extreta de la Segona Trobada, PINCAT 2017

■ 4. Deu recomanacions de la PINCAT per potenciar la participació dels infants i joves en la governança de les entitats socials

A) CREURE EN ELS INFANTS I JOVES

Per endegar qualsevol procés de participació amb els infants i joves cal que creiem fermament en les seves capacitats i potencialitats, així com en la seva condició de ciutadania activa i del present. Hem d'estar convençuts que amb la seva particular visió de les coses ens aporten una nova perspectiva que cal valorar, respectar i acceptar.

Hi ha tres raons per fomentar la participació dels infants. Primer de tot, perquè és un dret i, per tant, no és necessària sinó imprescindible. Segon, perquè comporta passar a l'acció i això als infants i joves els motiva. A més a més, la participació implica una millora dels àmbits on té lloc. Tercer, perquè potenciar la participació dels infants provoca aprenentatges educatius de primer nivell.

B) TENIR CLAR A QUI VA ADREÇAT EL PROCÉS PARTICIPATIU

Cal definir des d'un principi la franja a la qual va destinat el procés de participació i que estigui ben adaptat, creant així les condicions adients per fomentar la motivació dels participants.

Durant la primera trobada de la PINCAT, per arribar a tractar els mateixos temes, va ser clau poder repartir els grups respectant les següents franges d'edat: un grup de 6 a 8 anys, i la resta de grups integrats per infants i joves fins els 18 anys. A la segona trobada, en canvi, aquesta disposició no va ser necessària perquè cada participant exposava com havia estat el seu procés de participació, cosa que interessava a tothom, independentment de l'edat.

C) IMPLICAR ALS INFANTS I JOVES DES DEL PRINCIPI AL PROCÉS DE CREACIÓ DEL PROJECTE DE PARTICIPACIÓ

Qualsevol projecte de participació ha de partir de les necessitats i inquietuds d'infants i joves. És necessari incorporar-los des del principi i donar-los autonomia ja que ells poden aportar idees i, segurament, plantegin propostes que des del món adult, de vegades, no ens atrevim a fer o a veure. El rol dels adults ha d'anar encaminat a l'acompanyament i a enfortir

la viabilitat del projecte proposat. Cal tenir present que hi ha una ratlla molt fina entre això i el dirigisme o la ingerència pròpia des de la posició de poder de l'adult.

En definitiva, implica que els adults siguem valents i deixem espai per a la improvisació, per a la creativitat, per la no linealitat dels aprenentatges i sobretot per a la flexibilitat.

D) TENIR CLARS ELS ESPAIS DE PARTICIPACIÓ I DE PRESA DE DECISIONS QUE TÉ O POT CREAR L'ENTITAT

És important detectar els espais de presa de decisions (govern), que té l'entitat on es poden incorporar els infants i joves i, si cal, crear-ne de nous. L'entitat ha d'incorporar en el seu organigrama els espais on els infants hi participen i fer que siguin coneguts per tots els seus membres.

Hem d'evitar la "participació aparador", és a dir, que es creïn espais buits d'objectius i continguts, i que es converteixin simplement en un aparador sense cap mena d'utilitat.

E) A PARTICIPAR S'APRÈN PARTICIPANT

La participació és fruit d'un procés d'aprenentatge. Quantes més oportunitats té un infant o jove d'implicar-se en experiències participatives, més fàcilment desenvoluparà capacitats de participació.

Els infants i joves estan poc acostumats a que els adults els preguntem i, molt menys, a compartir espais de decisions com els que els podem plantejar. Haurem d'entendre que en un primer moment els costi participar, per tant, haurem de deixar un marge de temps raonable perquè la participació flueixi.

F) FER ACCIONS QUE TINGUIN CONTINUÏTAT I ESTIGUIN INTEGRADES EN L'ENTITAT

És important que el procés de participació no sigui una acció aïllada i puntual. Per aconseguir mantenir el nivell de participació i la motivació en el procés, hem de dotar de significació el que estem construint. El Projecte Educatiu de l'entitat ha de contemplar d'una forma transversal la participació, que es pot donar en àmbits diferents de l'entitat. Cal que aquesta s'imregni de la cultura de la participació.

G) TOTHOM HA DE PODER PARTICIPAR

La participació s'haurà de basar en el principi d'inclusió. Haurem d'adequar les eines que siguin necessàries perquè qualsevol infant hi pugui participar.

Una forma de facilitar la participació de tothom consisteix en projectar una línia de treball molt general que permeti anar incorporant aquelles propostes més específiques que surtin del grup. D'aquesta manera, resultarà molt més fàcil poder animar a cadascú a trobar el lloc que més li agradi en el projecte, que li generi més estímul o més comoditat, dependent de les seves motivacions. Serà en l'evolució del procés participatiu que cada infant i jove podrà construir el seu rol en relació a la resta, adquirint compromisos, actuant amb responsabilitat i aprenent a tenir una actitud més crítica.

H) EL JOC COM A BASE DE LA PARTICIPACIÓ

El joc serà un dels principals aliats a l'hora d'estimular la participació dels infants en la governança. La seva presència en les accions plantejades serà proporcional a l'edat i la maduresa del grup. Entenem que, en edats més primerenques, la participació estarà fonamentada en aquesta vessant lúdica pràcticament en la seva totalitat. En canvi, a mesura que anem acostant-nos a la joventut, el joc anirà adaptant-se a maneres de fer més adultes.

El joc ens permet estimular la creativitat, tant necessària per trencar amb els clixés i la visió "adulta" que de vegades tenen de les coses. Quan les seves propostes no són una mica trencadores potser ens hem de preguntar si les seves aportacions no són simplement allò que ells creuen que nosaltres esperem escoltar.

I) LA CUINA DE LA PARTICIPACIÓ ÉS A FOC LENT

Qualsevol procés de participació implica una revisió dels temps i dels ritmes. Respectar els ritmes significa procurar temps perquè cadascú pugui relacionar-se, retrobar-se i conèixer-se. Treballar de forma relaxada. Temps pel treball col·lectiu i temps per al treball individual, per a la reflexió i la introspecció.

Haurem d'adaptar-nos i no angoixar-nos si el resultat que esperem no és immediat. La participació és implicació i això ens porta a l'autoexigència.

Els infants i joves, igual que els adults, també són exigents i volen veure resultats de qualitat.

J) RECOLLIR L'EXPERIÈNCIA I COMPARTIR-LA

En les diferents fases del procés serà indispensable anar fent reunions o trobades per **avaluar de forma participativa l'abast de les accions i posar-les en valor.** Entre totes les persones implicades farem un recull de les experiències, contemplant tant els èxits com les dificultats i frustracions, aprenent a gestionar diferents situacions i a fer-ne una lectura encoratjadora. Aquest reconeixement compartit serà un dels principals factors de motivació durant tot el procés. També es debatrà si cal o no fer-ne difusió fora del grup o de l'entitat i a quines esferes es voldrà arribar (família, veïnat, municipi, etc).

**PIN
Cat**

Plataforma d'infància
de Catalunya

Entitats participants:

entitats
catalanes
d'acció
social

